

AUSMA ŠMITE

Ma olen teel / I'm on the Way

Tartu Kunstimaja
Tartu Art House
08.04. - 03.05. 2015

Ma olen teel

Ausma Šmite tõusis tähena läti pealekasvava kunstnikepõlvkonna taevasse 2012. aastal isikunäitusega Gallery 21s. Teda tutvustavad tekstid algavad reeglina kiitusega, kui suurepärase kunstnikuga on tegemist, samas on Šmite looming aga justkui musternäide sellest, kuidas kujutav kunst suudab sõna vakatama sundida, mistõttu kriitikute jutt seal ka enamasti katkeb. Ka järgnev ei too sellesse reeglisse paraku erandit.

Üldistavalt võiks öelda, et kunstikriitika räägib kahest teineteisega läbipõimunud asjast: sellest, kuidas, ning sellest, mida kunstnik kujutab. Püüdes kirjeldada esimest, tekib tahes-tahtmata kiusatus viidata läti kunstile iseloomuliku tehnilise meisterlikkuse väärtustamisele ning otsida paralleele teiste autoritega – nii on näiteks Guntars Sietiņš saavutanud metsotinto tehnikas sellise taseme, et see on muutunud omaette nähtuseks, ning paralleelid Harijs Brantsi ülitäpsete ja kummastavate pliiatsijoonistustega tekivad Šmite teoste personaaži kaudu väga hõlpsalt. Samas ei tundu tehniline perfektsionism olevat Šmite puhul omaette väärtus, vaid on autori enda sõnu usaldades pigem paratamatus, pelk loomulik anne. Miks mitte seda kasutada?

Tööde sisust rääkides pöörduvad nii pilk, keel kui sulg – eriti käesoleva näituse kontekstis – paratamatult kosmosesse. Kosmos aga, nagu tõdes hiljuti oma iroonilise Facebooki kommentaariga Läti kolleeg Kārlis Vērpe, on kujunenud viimase paari aastaga läti kunstis möödapääsmatuks märksõnaks.

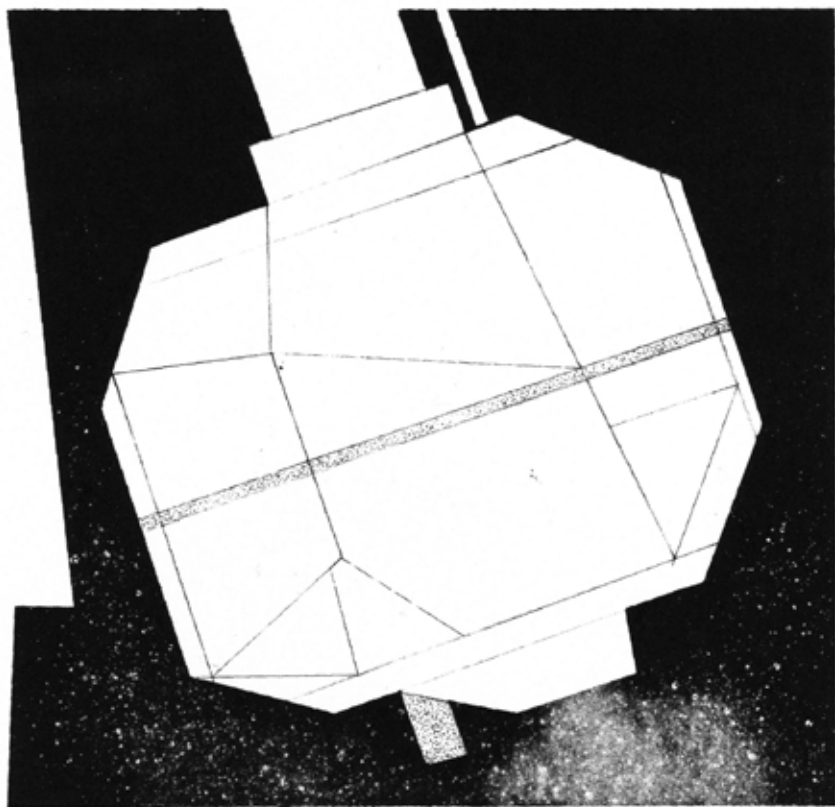
I'm on the Way

Ausma Šmite rose to the stardom of next generation Latvian artists with her 2012 solo exhibition at the Gallery 21. As a rule, texts introducing her start off with a “tirade” on what a spectacular artist she is, and after that point – as a text-book example of the silencing power of visual art over words – the critics’ talk is cut short.

Alas, what follows will not prove to be an exception to that rule.

In general, it could be stated that art criticism deals with two intertwined aspects: first, the how, and second, the why of an artist’s creation. In attempting to describe how Šmite creates there is an involuntary urge to make reference to the appreciation for technical skill characteristic of Latvian art, and to draw parallels to other artists, for instance, Guntars Sietiņš has reached a level of mastery in mezzotint that becomes a phenomenon in itself; also parallels to artist Harijs Brants’s precise and peculiar pencil drawings with their bizarre characters are quick to suggest themselves. At the same time, technical perfectionism for Šmite does not come across as valuable in and of itself, but rather (to trust the artist herself) as something inevitable, sheer natural talent. Why not use it?

To speak of the contents of her works, both the gaze and the pen are lifted up into the cosmos, especially in the context of the current exhibition. And the cosmos, as my Latvian colleague Kārlis Vērpe ironically pointed out in Facebook recently, has developed into

Õhulüüs II / Airlock II
Litograafia / Lithography
2015

Astronaut / Astronaut
Litograafia / Lithography
2013

Niisiis sunnib kriitikuid Šmite töödest rääkides vakatama paratamatus kalduda klišeedesse. Kusjuures, neid klišeetid toodab ja samas sunnib neist hoiduma ka autor ise, kellel näib puuduvat kas ambitsioon, oskus või tahtmine kehtestada autoripoolset keelelist režiimi, milles tema teostest võiks rääkida. Selle asemel esitab Šmite vaatajatele kergelt absurdse, ent siiski lihtsalt hoomatava tegelaskonna ja sündmustikuga lugusid, mis reedavad oma lihtsakoelisusega autori mängu vaatajaga. Näituse pealkiri „Ma olen teel” mõjub suisa pilkena.

Šmite väljendab end eranditult litograafiatehnikas ning installatsiooni-keskses kunstipildis paigutub ta seeläbi paratamatult graafika nišši. Ent vaatamata sellele, et kunstnik ise on meediumi, mis võimaldab talle tehniliselt palju enamat kui lihtsalt joonistamist, siiras patrioot, ei tundu tehtud valik iseenesest siiski tähenduslikuna.

Kosmonaut, satelliit, tulnukad, ulmeline tegelikkus, mis ei allu meie loogikale... Mäng vaatajale hõlpsalt äratuntavate popkultuuri koodidega käivitub täistuuriid. Ent tööde tõde või tegelikkus peitub väljaspool figuure ja kujundeid. Imaginaarse maailma loomine pole mitte sisuline eesmärk, vaid poeetiline vahend. Sellele viitab ka tinglike elusolendite – Šmitele tuntuse toonud monstrumite – taandumine värskemates töödes ja nende asendumine konstruktiivsete kujunditega, mida võib tõlgendada liikumisena abstraktsema kujutamislaadi suunas. Kusjuures, lahtiseks jääb, kas lugu koos hoidev tegelaskond on pelgalt mäng vaatajaga või aitab see ka autori enese jaoks nii üksikute tööde kui kogu näituse kompositsiooni koos hoida?

an inescapable keyword of Latvian art during the last couple of years.

Thus, it is the inevitability of clichés silencing the critics dealing with Šmite’s works. Furthermore, it is the artist herself producing the clichés and simultaneously urging to refrain from them, whether out of lack of ambition, skill or need for asserting the artist’s dominance over the discourse surrounding her works. Instead, Šmite presents the viewers with stories where the characters and settings are slightly absurd, yet easy to comprehend, and their simplicity is a sign that the artist is engaging the viewer in a game. The exhibition title itself “I’m on the Way” feels like an outright sneer.

Šmite uses lithography as her sole means of expression. In an art world centering on installation this inevitably places her within the graphics niche. Despite the artist being a sincere patriot of the medium which lends itself to greater technical capacities than mere drawing could, her choice of medium does not seem overtly significant.

Astronaut, satellite, aliens, sci-fi reality that defies logic... Together with an audience literate in pop culture codes the game is quick to ensue. And yet, the truth or the reality of the works lies outside the figures and the imagery. Creating an imaginary world is not the purpose, but simply a poetic means to an end. This is also supported by the retreat of indistinct creatures – the monsters that made Šmite famous – in her latest works and their substitution for constructive imagery, which can be interpreted as a move towards a more abstract approach. All in all, it remains unclear whether the set

Ma olen abstraktsionismi vabadusse alati kõhklevalt suhtunud. Lugu – struktuurse vägivalla kaudu, mida see materjalile rakendab – jätab täieliku vabaduse kõigele, mida see ei fikseeri. Püüd fikseerimatut abstraktsena kujutada viib aga paradoksaalselt määratlematuse esitamiseni täielikult määratletuna. Abstraktne kujutis mitte ainult ei või kujutada mida tahes, vaid kujutabki kõike erinevalt jutustuse piiritletud tegelaskujudest, kelle puhul on loos fikseerimata küljed tõeliselt vabad.

Me ei tea ega saa midagi teada Šmite teostel kujutatud kummalise keskkonna, seal tegutsevate tüüpide ega asetleidavte sündmuste kohta, kuid juba arusaamine, et see teine tegelikkus on ja, et seal tegutseb keegi, on piisavalt piirav, et võimaldada ka vaatajale vabadust, mida autor ise luues kogeb. Või vähemalt Šmite näib lootvat, et me seda kogeme, kui ta väidab, et ulmefilmid ei ole tulnukate kujutamiseega tegelikult kunagi korralikult hakkama saanud – neis jääks justkui puudu fantaasiast.

Indreks Grigors

of characters holding the story together is merely a game with the audience or it somehow supports, for the artist too, the composition of single works as well as the whole exhibition.

I have always had my doubts about the freedom in abstractionism. A story, through the use of structural violence it imposes on the material gives complete freedom to everything it does not define. And yet, the effort to give an abstract form to all that is undetermined paradoxically leads to the depiction of the undetermined as entirely determined. An abstract image not only holds the capacity to depict anything, but it actually depicts everything, unlike the characters defined by a narrative that are truly free in the scope of their undefined aspects.

We know nothing and will not learn much of the curious environment, its characters and events that take place in Šmite's works, but the fact alone that we recognize it as an alternative reality with its own inhabitants moving about is limiting enough to allow the audience the kind of freedom the artist feels during the creation process. Or at least Šmite seems to hope this is what we will experience, when she states that sci-fi movies have never really managed to properly depict aliens, it is as if they always come up short on imagination.

Indreks Grigors

Ausma Šmite (sünd 1986) alustas oma õpinguid Läti Kunstiakadeemia graafikaosakonnas 2007. aastal ning kaitses 2009. aastal bakalaureuse- ja 2011. aastal magistritöö. Šmite töötab õppejõuna Läti Kunstiakadeemias, mille graafikastuudiot kasutab ta ka oma tööde loomiseks. Ta külastab sageli litograafia töötube, kus on valminud enam kui pooled käesoleva näituse tööd. Oma isikupärase ja tugeva käekirjaga on ta kujunenud möödapäasmatuks autoriks läti graafikat koondavatel grupinäitustel.

Autor soovib tänada järgmisi institutsioone ja isikuid:
stein_werk Lithography Workshop (Leipzig, Saksamaa), Ratamo Printmaking and Photography Centre (Jyväskylä, Soome), Tartu Kunstimaja ja Anatolijs Šandurovs, Läti Kunstiakadeemia graafikaosakonna meister.

Näitust toetab Läti Kultuurkapital.

Ausma Šmite (sünd 1986) began her studies in the Department of Graphic Art at the Art Academy of Latvia in 2007, defended her Bachelor's thesis in 2009 and Master's thesis in 2011.

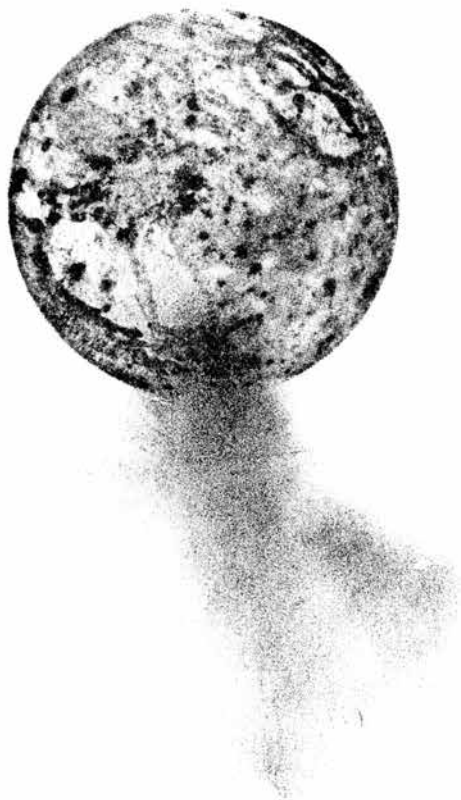
Šmite is an assistant lecturer at the Art Academy of Latvia, where she makes use of the graphics studio to create her works, but also frequents international lithography workshops, where she completed about half of the works currently on display. Having such a defined and characteristic style has fashioned her into an essential artist integral to group exhibitions of Latvian graphics.

The artist wishes to thank the following institutions and persons:
Stein-Werk Lithography Workshop (Leipzig, Germany), Ratamo Printmaking and Photography Centre (Jyväskylä, Finland), Tartu Art House and Anatolijs Šandurovs - master printer at Art Academy of Latvia, Printmaking Department.

The exhibition is supported by the Culture Capital Foundation of Latvia

KULTUURIMINISTEERIUM

Üllatus / Surprise
Litograafia / Litography
2014